

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kato, Hskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemaj do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Naša kmečka šola.

(Od uglednega pristaša z dežele.)

„Slovenski Gospodar“ nas je razveselil s poročilom, da so se v finančnem odseku koroškega dež. zbora zedinili na vodilno načelo za delno preosnovo ljudskega šolstva. Sestletni obisk in štiriletna obvezna nadaljevalna šola! Kjer zahtevajo potrebe, poldnevni pouk! Da bi pač iz drugih deželnih zborov tudi to slišali.

Kmečki poslanci bi naj zastavili povsod svoje moči, da bi se to zgodilo, kar so koroški liberalci za potrebno spoznali. — Deželam in občinam bi se že neznosna šolska bremena polajšala, in ubogemu kmetu bi bila velika pomoč.

Gotovo bi neprijatelji kmeta kričali, ko bi to ne bil predlog liberalcev: „To je nazačovanje! Vi ne privoščite kmetu izobrazbe!“ A take besede so slepile. Ali ni ravno nadaljevalni pouk za izobrazbo?

Tisti otroci, ki ne marajo po šletnem šolskem obisku več za knjigo in pero, čez pet let tako slabo berejo in pišejo, kakor bi bili samo eno leto malomarno hodili v šolo. Izobrazijo se pa tisti, kateri po obisku šole radi po berilu segajo. Kako se zasmehuje poldnevna šola! In vendar grajajo zdravniki celodnevno šolo radi telesnega razvitka otrok. Pridni vzgojitelji dosežejo na poldnevni šoli uspehe, kateri ne zaostajajo za celodnevno. Kaj pa za kmeta pomeni poldnevna šola, je lahko vsakemu znano.

Koroški liberalci nadalje privoščijo kmetu, da bi se v šoli na prihodnji poklic otrok oziralo. Tudi štajerski deželni šolski svet je naročil okrajnim šolskim svetom, naj se med prošnji upoštevajo tisti, kateri so večji in vneti za pouk v kmetijskih panogah. — Pri šolah vidiš kjerbodi drevesnico in čebelnjak; če pa vprašaš šolarje, ali so se učili tudi v sadjereji in čebelarstvu, dobil boš nepovoljen odgovor. Mar so kupili krajni šolski sveti čebelnjak samo za zabavo učitelju, in prostor za drevesnico le za njegov dobiček? Nadzorniki naj bi se prepričali, ali so se otroci pri drevesnici in pri čebelnjaku kaj naučili.

PODLISTEK.

Naše jeruzalemsko romanje.

(Dalje.)

3. Cerkev božjega groba.

O Jeruzalemu in drugih svetih krajih v Palestini sem že marsikaj bral, in tako tudi več ali manj drugi romarji, saj smo dobili pred leti po Mohorjevi družbi lepo knjigo „Jeruzalemski romar“, in pozneje so razni listi opisovali jeruz. romanje, tako tudi naš list (l. 1899). Ko sem se odločil, iti letos v Jeruzalem, sem si pustil 1. brado rasti, 2. sem natančneje študiral razne knjige o Palestini. In nesel sem celi Jeruzalem s seboj v glavi. Ampak zgodilo se mi je nekaj čudnega. Razpoznal sem iz daljave Sijon in Oljsko goro, potem pa mi je vse odreklo, kar sem bral in se učil, vse je nekam zbežalo, vedel nisem ničesar več. Naj pa bo, sem si mislil. Kjer imamo čisto, bistro studenčnico, se ne brigamo za umetno napeljavno vodo. Knjige, ve se pojdite solit, tu imamo sedaj pred očmi sami vse in še več, kakor nam ve poveste. Nič ni bolj nadležnega, kakor brati in opisovati kraje in umetnine, katerih čitatej ni videl, še dobre slike ne morejo popolnoma nadomestiti tega, da človek sam gleda dotični kraj ali umetnino. Vsi led tega bi bilo tudi brezpomembno, če bi vam sedaj v „Gospodarjevem“ podlistku — brez slik — natančno opisoval lego Jeruzalema in umetnosti njegovih svetišč. Kakor je bilo že v uvodu omenjeno, je namen tem vrsticam le ta, podati glavne vtise prvega slovenskega romanja v Jeruzalem.

Vse beži z dežele, ker mladini preseda kmečko delo. Ljubezni do kmečkega doma manjka. Rajši po mestih stradajo in boleajo, kakor bi na rodni zemlji pridelovali kruh za svojo in potrebo drugih. — Kmetje, oglasite se za polajšanje šolskih bremen in za praktično preustroj šolskih postav za šolo na kmetih. — Mesta, tovarne, rudokopi naj imajo, kar jim prija, nam pa dajte, kar je nam nujno potrebno!

Razkosovanje kmečkih posestev.

Iz Slov. goric, 19. okt.

Pri nas ne mine skoro teden, da ne bi izginil kak kmet iz svojega, po stariših podedovanega posestva. Prodaja, zlasti pa razkosavanje posestev, se vrši pri nas kar v veliki meri in nekam sistematično. Da mora to peljati k poginu kmetijstva v Slovenskih goricah, je pač samoobsebi umevno. A največ imajo v tem oziru na vesti razkosevalci posestev sami, kateri bi pri nas pač opravičeno smeli imenovati „mesarje kmečkih posestev.“ Ti „mesarji“ kmečkih posestev imajo svoje agente in špijone, ki jim naznanjajo, kateri kmet je ravnokar najbolj v denarni stiski ter porabijo to priliko, da ga vjamejo v svoje zanjke. A tudi rodbinske razprtije in druge nesreče so jim posebno dobrodošle za njihove umazane name-ne.

Zlasti nečuvveno je postopanje nekih „kompanjонов“, ki kar v „kompaniji“ razkosavajo kmečka sosesstva. Tako je ta „kompanija“ porabila neko razprtijo med možem in ženo, da je kupila od moža njegovo posestno polovico po jako nizki ceni. Žena sicer noče prodati svoje polovice, toda izročena jim je vendar na milost in nemilost, kajti na posestvu je vknjiženih več upnikov. Ker jim ne bo hotel nihče plačevati obresti („kompanija“ nalašč ne bo plačevala obresti, a žena sosesstnica pa tudi ne bo mogla od vseh vknjiženih dolgov plačevati obresti, ker pripada le polovica dolga na njo), bo prišlo posestvo dražbenim potom na prodajo. Ženine polovice ne bo nihče hotel kupiti, ker skupno s „kompanijo“ ne more gospodariti na tem posestvu, in tako bo ta čedna „kompanija“ dobila za slepo ceno to posestvo. Še nekaj k temu slučajju! Ta čedna „kompanija“ je baje sedaj že celo pripravljena, prejšnje možovo polovico prodati ženi, ako ji (kompaniji) da zaslužka 2000 K (reci in

piši dva tisoč kron). Ali se ne da ničesar proti takim kupčijam ukreniti? Kje so oblasti, kje vlada, kje postav? Oblasti dajejo žalibog celo koncesije takim razkosevalcem in postava je v tem oziru jako pomankljiva!

Tukaj je treba v prvi vrsti samozavesti kmetov, da take pijavke naženejo od hiše, da ničesar od njih ne kupijo. A če že nekateri kmet mora res svoje posestvo razprodati in razkosati, ali bi njemu samemu škodil dobiček, katerega vtaknejo ti „mesarji“ kmečkih posestev v svoje globoke žepce?

Nadalje lahko uspešno zastavijo pot tem „mesarjem“ naše posojilnice in hranilnice, da v nobenem slučaju, kjer ima tak „mesar“ zraven svoje roke, ne dovolijo brezbremskega odpisa posameznih parcel ali pa vložkov, ampak da nemudoma tirjajo nazaj celi dolžni znesek!

Tudi gg. notarji in odvetniki, pri katerih delajo stranke kupne pogodbe, naj bi kmečke stranke natančno poučili ali pa take kupčije preprečili, zlasti v slučajih, kjer hoče le mož ali pa žena svojo posestno polovico prodati.

Mi pa bodemo zanjepre vsako prodajo in razkosavanje posestev potom teh „mesarjev“ objavili v naših listih, da ljudstvo spozna svoje „prijatelje“. Obrniti moramo vso pozornost na te žalostne razmere, dokler še ni vse zamujeno. Na vsak način moramo delovati na to, da bomo tem „mesarjem“ preprečili njihovo pogubonosno „delovanje“.

Politični ogled.

Mala politična naznanila.

Dne 22. oktobra: Kranjski deželni predsednik baron Schwarz je izdal odlok, s katerim je z ozirom na to, da je štopil odlok z dne 31. avgusta 1910, s katerim je bil ljubljanski občinski svet razpuščen, v pravno moč, odredil nove volitve za občinski svet stolnega mesta Ljubljane na podlagi novega volilnega reda z dne 17. t. m. Priprave za volitve se naj takoj pričnejo. Kečaj se bodo vršile volitve, se bo določilo pozneje. — Sliši se, da bomo kmalu izgubili sedanjega finančnega ministra Bilinskęga, ki je hotel uvesti tisti glasoviti vinski davek. Baje se je vladar sam izrazil o njegovem gospodarstvu: „Ne gre dobro.“ — V Soliji na Bolgarskem se z vso gotovostjo govori, da se ustanovi četverozveza, v kateri bi bile Bolgarija, Srbija, Grška in Črna gora.

čijo in pišejo: Nočemo, da bi ta (Kristus) kraljeval nad nami, ki hočejo zatreti med Slovenci krščansko vero, ki ravno iz judovskih virov zajemajo blato in ga mečejo na krščanske zastavo, na katero so prisegli pri krstu.

Ob božjem grobu nas je navdušeno pozdravil v slovenskem jeziku frančiškan pater Benignos. Snaj kot zastopnik glavnega variha svete dežele, in je bil nalašč zato poslan iz Kahire v Egiptu v Jeruzalem. Pripomniti nam je, da se nam je pridružil tudi nekaj Slovenk iz Aleksandrije, ki sicer niso bile med številom romarjev.

Zahvalil se je za pozdrav tajnik glavnega odbora, g. Kalan. urednik v Ljubljani. Ko smo opravili svojo pobožnost, smo se po skupinah razšli v svoja gostišča, in sicer I. skupina v avstrijsko gostišče, II. in III. v frančiškansko „Casa nuova“ (Nova hiša), IV. in V. pa v francosko gostišče oo. asumpcionistov. Ta gostišča so velikanske stavbe nalašč za sprejemanje romarjev. Pri mizi ni bilo nikakšnega razločka med razredi, ceja skupina — 100 ljudi — smo bili v eni dvorani in bili enako postreženi.

Na malo gospojnico smo se zopet zbrali vsi v cerkvi božjega groba, kjer je ljubljanski knezoškof imel ganljiv nagovor in slovesno sveto mašo, med katero so vsi romarji svetnega stanu sprejeli iz škofovih rok sv. obhajilo. — Božji grob je bil ves čas našega jeruzalemskega bivanja duševno središče, kamor smo tudi o prostem času radi zahajali. Stavbe cerkve božjega groba in njene umetnosti ne bomo opisovali, omenimo le glavna svetišča, ki se nahajajo v tej cerkvi.

Do časov cesarja Konstantina sta bila grob in Kalvarija zasuta, nad grobom je dal cesar Hadrijan postaviti malikovaško podobo. Konstantin je dal po-

Dne 23. oktobra: V moravskem deželnem zboru obstruirajo Nemci. — Poročali smo že, da je bil istrski deželni zbor vsled slovanske obstrukcije zaključen. Vsled tega pa se je razdružil tudi odbor, ki je bil izvoljen, da se doseže narodnostni sporazum v deželi. Lahki se kažejo jako korajžne, češ, da se prav nič ne boje novih volitev. — Prva seja češkega dež. zbora bo sklicana za petek, dne 28. t. m., ako bodo imela do takrat sporazumno pogajanja narodno-politične komisije in njenih pododsekov dovoljen uspeh. — Kmečki upor v Bosni se še ni polegel. V Agičih so zažgali mohamedanec veliko število senikov, v Prnjavoru pa nekemu posestniku vse zgradbe. Okrožnega predstojnika v Tuzli so kmetje na potu napadli in se je rešil z begom v avtomobilu. Uporniki so sami Srbi.

Dne 24. oktobra: Posamezni odseki delegacij končajo se tekom tega tedna svoja posvetovanja. Prihodnji teden bodo zopet javne seje delegacij. — Iz Belgrada poročajo, da se zdravstveno stanje prestolonaslednika Aleksandra boljša, in da so zdravniški prepričani, da bo prestolonaslednik ozdravel. — Turški ministrski svet je sklenil, najeti turško posojilo v Avstriji in Nemčiji. — Na Grškem so dobili še pred kratkim novo ministrstvo, katero je sestavil Venizelos. Ze večerj pa je podal ministrski predsednik Venizelos kralju ostavko, ker je izrazila večina zbornice vladi s svojo odsotnostjo nezaupnico. Kakor se poroča, kralj ostavke ni sprejel, vsled česar je Venizelos sklenil, da stopi še enkrat pred zbornico za zaupanje; ako pa bi ne bila zbornica sklepna ali bi bila zaupnica odklonjena, tedaj zapusti zbornico, za kar je dobil že kraljevo dovoljenje. — V španski zbornici je interpeliral poslanec Senante z ozirom na vladno protiversko politiko. Izjavil je, da bodo šli katoličani odločno v boj proti protiverski politiki vlade. Ministrski predsednik Canalejas je odgovoril, da hoče sporazumno z Rimom polagoma doseči svobodo vseh veroizpovedanj.

Razne novice.

* **Velik šohd zaupnikov** sklicuje S. K. Z. na nedeljo, dne 30. oktobra 1910. Šohd se vrši ob 3. uri popoldne v dvorani Katoliškega delavskega društva v Mariboru, Flößergasse 4. Na dnevnem redu so poročila in razgovori o političnih razmerah spodnještarskih Slovencev. — Vstop imajo samo oni, ki se lahko izkažejo z vabilom. — Če kdo pomotoma ni dobil vabila, naj se takoj obrne na S. K. Z. v Mariboru. — Vsi udeleženci se lahko z večernimi vlaki odpeljejo domov.

Iz pošte. Poštna pomožna uradnica M. Braz na Rečici ob Paki je imenovana za poštno ekspedientinjo na novo ustanovljeni pošti v Cirkovcah.

* **Iz finančne službe.** Nadpaznik Ignacij Horvat je premeščen iz Celja v Brežice.

* **Razpisani sta na brazredni ljudski šoli** pri Sv. Barbari v Halozah dve mestni stalni učiteljici. — Prošnje do 10. novembra t. l. — Na brazredni ljudski šoli v Konjicah okoliica je razpisano mesto stalnega, oziroma začasnega učitelja. Prošnje do 30. novembra t. l.

* **Umrli** je v Ljubljani sladkogorski rojak g. Iv. Sebat, c. kr. oficijal pri deželni vladi, v 43. letu svoje starosti. N. v m. p.!

* **Orožne vaje** domobranskega moštva leta 1911. Ministrstvo za deželno brambo je glede orožnih vaj domobrancev odredilo, da se pokličejo k orožnim vajam leta 1911 vsi, katere veže še dolžnost in oni, ki so od kake orožne vaje izostali. Vse k orožnim vajam dolžno moštvo se vpoklicuje sredi junija do srede julija in sredi avgusta do srede septembra. Na nedelje in praznike se moštva ne sme vpoklicati. Vsak, ki je dolžen priti k orožnim vajam, si lahko izvoli, ali bi bil rad vpoklican v času od srede junija do srede ju-

lija, ali v času od srede avgusta do srede septembra. Nedelje in praznike se moštva ne sme vpoklicati. Vsak, ki je dolžen priti k orožnim vajam, si lahko izvoli, ali bi bil rad vpoklican v času od srede junija do srede julija, ali v času od srede avgusta do srede septembra, a mora za to navesti tehtne razloge. Posebno se bo oziral pri tem na poljedelce. Za velike vaje pa se bode oproščalo le v najbolj ozira vrednih slučajih. Za zaželjene ugodnosti se je zglasiti pri občinskih uradih najpozneje do konca meseca decembra 1910. Med žetvijo, to je nekako sredi julija do srede avgusta, se moštvo k orožnim vajam sploh ne bo klicalo.

* **Izboljšanja vojakom.** Leta 1910 in leta 1911 hoče vojna uprava zvišati zajtrk dnevno za 2 vin., kakor tudi dno. Prostakom se zviša dnina dnevno za 4 vin. in bo znašala 16 vin., poddesetnikom za 4 vin. in bo znašala 24 vin., desetnikom za 6 vin. in bo znašala 36 vin., četovodjem za 8 vin. in bo znašala 48 vin., narednikom, ki služijo prostovoljno čez navadno službeno dobo, za 20 vin. na 90 vin., ter praporščakom za 20 vin. na 90 vin. Zviša se tudi dnina invalidom.

* **Na delu!** Naša slovenska krščansko-socialna organizacija tudi na Goriškem zelo dobro napreduje. Zadnji četrtlet se je vršil v Gorici občni zbor S. K. S. Z. za Goriško. Udeležba je bila naravnost krasna, kar kaže, da je goriško ljudstvo vrlo zavedno. Iz tajnikovega poročila posnamemo: Zveza je imela 6000 članov, predavanj je bilo 326, knjižnice štejejo 8000 knjig, orlovskih odsekov je 22, dekliških zvez 5, abstinenčna odseka 2, delavski 1. Sklenilo se je na občnem zboru med drugim, da se spremenijo pravila v toliko, da se raztegne društveni delokrog na celo Primorje. Na ta način sta se združili S. K. S. Z. za Goriško in ona za Trst.

* **Socialnodemokratska** strahovlada. Ze večkrat smo približali, kako vodijo socialnodemokratski voditelji delavstvo za nos, ko mu pridigajo o svoji vroči ljubezni do njega in se proglašajo za njegove najboljše zaščitnike. O tej „ljubezni“ bi se dalo marsikaj napisati. A za danes naj zadostuje le slučaj, o katerem ravnokar poroča časopisje. Ravnatelj tiskarne socialnodemokratskega lista „Ravnost“ v Brnu na Moravskem je odpustil iz službe neko révno delavko, ki je bila osumljena, da ni brezpogojna pristašica nazorov, ki jih zastopa list. A to ravnateljju še ni bilo dovolj. Da bi storil ubogo delavko še nesrečnejšo, vpsal ji je v delavsko knjižico, da je odpuščena — vsled bolezni. Najhujši izkoriščevalec delavskih žaljev bi ne mogel grdeje ravnati z ubogo delavko, kakor je ravnal ta voditelj rdečih sodrugov, ki se reši sam le od krvavih delavskih žaljev. Na enak način in iz enakega vzroka je odpustil tudi več drugih delavcev.

* **„Stajereu“** se mora zelo hudo goditi. Število naročnikov postaja od dne do dne manjše, in če bi ga ne podpirali Südmarka in nemški Volksrat, bi že davno izdahnil. Da bi se list denarno bolj podprl, poslalo je založništvo zadnje dni slovenskim obrtnikom in trgovcem, ki inserirajo v slovenskih listih, ponudbe za inseriranje. Opozorjamo ob tej priliki, da so cene inseratov mnogo višje, kakor v slovenskih listih, ki imajo desetkrat več naročnikov. Sicer pa itak noben zaveden Slovenec ne bo inseriral v tem listu.

* **Zagrizenost.** Nikjer na Slovenskem ni menda med učiteljstvom tako strastnih liberalcev, kakor na Goriškem. Tam so se vršila pred tednom birmovanja v Vipavski dolini. Povsod, razven v eni fari se je liberalno učiteljstvo nalašč odtegnilo vsakemu stiku s škofom. Zato je šla šolska mladina nasproti svojemu školu pod vodstvom dveh mož, ker učiteljjev ni bilo. Otroci slovenskega ljudstva so imeli praznik, so imeli dan veselja, a liberalno učiteljstvo ni imelo srca, da bi se z njimi radovalo.

* **Kaj je nemškutar?** Nemški učenjak Adolf Bartels je zapisal v „Deutschsoziale Blätter“ sledeče: „Der geborene Slave, der für deutsche Art und

Sitte wirkt, ist in meinen Augen ein Lump, denn er hat seine natürlichen Bestimmung nach für seines eigenes Volkes Art und Sitte zu wirken und nicht für die eines Fremden.“ to se pravi: „Rojen Slovan, ki dela za nemško ljudstvo, njega šege in navade, je v mojih očeh lump, kajti že naravna postava zahteva, da deluje za svoje ljudstvo, za domače šege in navade in ne za tuje.“ Kaj poreče k temu „Stajere“?

* **Slov. nar. pesem.** Od naučnega ministrstva imenovani odbor za zbiranje slovenskih narodnih pesmi je imel dne 13. t. m. v Ljubljani sejo, v kateri je bilo naznanjeno, da je doslej nabranih 7256 narodnih slovenskih pesmi, in sicer z napevi in besedilom.

Revolucija na Portugalskem.

Prvi trenotki navdušenja so minoli, in sedaj nastopajo trenotki resnega premišljevanja. Poroča se, da vojaštvo ni več zadovoljno z novo vlado, ker ni bilo primerno plačano za prelivanje krvi. Tudi delavstvo, ki je pomagalo pri grozodejstvih, vidi, da ni nič boljše, ampak še slabše kot prej, ker ni dela, ne za služka. Poleg tega se poroča, da republika še ne stoji na trdih nogah. V mestu je še polno kraljevih privržencev, ki se pripravljajo, da udarijo. Še slabše je med kmeti, ki so vneti za kralja.

Vstaja na Portugalskem je za nas jako poučljiva. Ko je bil ustreljen na Španskem anarhistični učitelj Ferrer, ki je bil vodja morilcev, požigalcev in tatov v mestu Barceloni, tedaj se je dvignil ves liberalni in socialistični svet in vse svobodomiselnostne časopisje je grozno divjalo od same jeze, ker je bil po pravici kaznovan človek, ki je povzročil toliko gonjo na Španskem. Proslavljali so in slavili zločinca, ki je bil svobodomiselnost. Na Portugalskem pa so sedaj javno na cestah pri belem dnevu vojaki in barabe morili duhovnike in onečaščili redovnice, plenili samostane in ropali in kradli, in kaj je na vse to rekla Evropa? Svobodomiselnostne časopisje se še raduje, češ, prav je tako, da se reši ljudstvo iz rok klerikalizma. Toda zgodovinska resnica je, da vlada na Portugalskem že 150 let liberalizem, ki je zatiral katoliško cerkev tako, kakor nikjer drugje.

Liberalci govore o klerikalizmu, mislijo pa na katoliško cerkev in sveto vero. Klerikalizma ni trebalo ubijati na Portugalskem, ker ga ni bilo, ampak liberalci vedo, da se preganjajo odkriti katoličani, da se oskrunjujejo oltarji in cerkve, da se kradejo ter ropajo svete posode in da se morijo duhovniki, redovniki in drugi katoličani. Ravno tako se bo godilo pri nas, če ljudstvo ne bo odločno obrnilo hrbta naukom naših liberalcev. Zato pa mora biti naša naloga, da se z našim katoliškim ljudstvom še tesneje združimo v močno organizacijo, da ljudstvo poučujemo in da pred vsem skrbimo za dobro časopisje. Vsako naše društvo bodi bojna organizacija proti svobodomiselnim zastrupljalcem ljudstva.

Kdor podpira dandanes še liberalne liste, ni več katoličan. Zato pa povsod brezobzirno preganjati liberalne liste! Vsaka krščanska družina mora imeti dober katoliški časopis. K temu nas opominja Portugal.

Mariborski okraj.

m Maribor. Zadnjo soboto, dne 22. t. m. je bila pri tukajšnjem sodišču obravnava, ki je naredila med Slovenci žalosten utis. Ravnatelj učiteljskega, Schreiner, ki se v slovenskih družbah rad da proslavljati kot Slovenec, je naznanil neko pismo slovenskega profesorja dr. Potočnika, s katerim se je čutil razžaljenega, državnemu pravdnistvu. Profesor dr. Potočnik je bil obsojen na 200 K. Ravnateljjevo dejanje je tem manj lepo, ker je znano, da se je dal grdo psovati od nemškega profesorja dr. M., a tega Nemca ni tiral pred sodišče. Če misli Schreiner, da si bo tem potom zaslužil odklonjanje, za katerim hrepeni noč in dan in koje hrepenenje tako čudno nauj vpliva, je pač obžalovanja vredno. Schreiner je isti človek, ki je proti predlogu drugih slovenskih vzgojiteljev pri vladi dosegel, da se slovenski otroci morajo že v tretjem šolskem letu učiti v tujem jeziku, namesto v petem.

m Kamnica. Slovenska kmečka zveza je sklicala v nedeljo, dne 23. oktobra politično-gospodarski šohd pri g. Kristoviču na Razpoki. Šohdu je predsedoval g. Ig. Neuwirth. Ur. Zebot iz Maribora je razpravljala o dogodkih zadnjega časa, o deželnem zboru, o vzrokih in uspehih obstrukcije ter o važnejših gospodarskih vprašanjih slovenskega ljudstva. Opisal nam je tudi vzbruh revolucije na Portugalskem. G. Kemperle je govoril o razvoju državnozbornske politike. Oba govora so zborovalci z zanimanjem poslušali. H koncu se je sprejela še resolucija, v kateri protestirajo zborovalci proti uvozu mesa iz Argentine, zahtevajo, da se šolska postava preustroji tako, da bo v korist ljudstvu na deželi. Z navdušenjem se odobri obstrukcija naših poslancev v deželnem zboru. Zborovalci prosijo svoje poslance, da vstrajajo v zapričetem boju, dokler se nam ne dajo pravice, ki nam grede po božjih in cesarskih postavah.

m Fram. V občini Morje pri Framu je v ponedeljek, dne 24. t. m. sijajno zmagala v vseh razredih S. K. Z. pri občinskih volitvah.

m Sv. Martin pri Vurbergu. V „Slov. Gospodarju“ smo čitali, da se snide državni zbor meseca novembra. Dobro vemo, da čaka gg. drž. poslance tam ogromno dela. Fa vendar prosimo še posebej pre-

zidati nad božjim grobom prekrasno cerkev, ki je bila posvečena leta 336. To cerkev so leta 614. požgali Peržani, a kmalu potem je znovič pozidal „cerkev vstajenja“ opat Modest. Leta 637. je pa prišel Jeruzalem v arabske roke, vendar so pustili Arabci krščanska svetišča pri miru. Šele leta 1010. je cerkev nad božjim grobom razdeljal egiptovski sultan Hakem. L. 1096. so se začele križarske vojske, dne 15. julija 1099. so osvojili križarji Jeruzalem, in naslednja leta, torej po letu 1100 so začeli staviti novo velikansko cerkev, ki bi naj obsegala pod eno streho vsa svetišča okoli božjega groba. To cerkev so sicer leta 1187. in 1244. zopet opustošili Arabci, vendar se je križarska cerkev v glavnih zidovih ohranila do današnjih časov. Leta 1719. so vso prenovili, leta 1808. pa je pogorela. Takrat so divjale v Evropi francoske vojske in nihče se ni brigal za cerkev sv. groba. Tako so se je pa polotili Grki in jo prenovili, pa tudi skazili častljivo stavbo. Tako dandanes katoličani za pravo nismo gospodarji v cerkvi božjega groba, ampak raznoliki Grki in Rusi; da imamo še sploh nekaj pravic, se je zahvaliti očetu franciškanom, zvestim varihom sv. groba, in pa prejšnjim francoskim vladam.

Božji grob se nahaja kot posebna kapelica v prednjem delu cerkve pod velikansko kupolo, na kateri se blišči zlati križ in se od daleč vidi. Grob je seveda vdolan v skalo ali ves obložen z marmornimi ploščami. Znotraj je dvojni prostor, najprej angelska kapelica 3'4 m dolga in 3 m široka, potem stopimo skozi nizko odprtino v pravo grobno kapelico, ki je le 2 m dolga in 1'80 m široka. Kamenita klop, na ka-

teri je ležalo Zveličarjevo truplo, je obložena z marmornimi ploščami ter služi za oltar, na katerem smemo tudi katoličani maševati.

Drugo največje svetišče v tej cerkvi je Kalvarija, kjer je bil Kristus križan. Grob Jožefa Arimatejskega, v katerega so položili mrtvega Zveličarja, je bil čisto blizu Kalvarije, ki je bila nekoliko bolj vzvišen skalnat griček. Sedaj je seveda vse zazidano in se gre po stopnicah v kapelo Kalvarija. Tukaj je 10. postaja križevega pota, kjer so Kristusa slekli in mu žolč ponujali, na istem mestu so ga razpeli na križ (11. postaja); na tem mestu je oltar. Nekoliko dalje, za pravo že v drugi kapeli je oltar, ki označuje mesto, kjer je stal križ Gospodov, na katerem je umrl (XII. postaja). Oltar je last Armencev, a na njem nihče ne mašuje, ker tukaj je opravil Zveličar sam krvavo daritev. — Poleg oltarja je razpoklina, ki sega globoko v skalo, nastala je ob potresu po Kristusovi smrti. Med tem oltarjem in med prejšnjim, kjer je bilo križanje, je oltar žalostne Matere božje. Ona je stala ob križu, in ko so snemali mrtvega Sina s križa, se je vsedla na neko skalo zraven križa, in so ji ga v naročje položili (XIII. postaja). Oltarja Matere božje in križanja sta katoliška last.

Med drugimi svetišči v cerkvi božjega groba omenimo še kapelico, kjer je našla Helena sv. križ, Helenino kapelo, kapelo, kjer se je prikazal Gospod po vstajenju svoji materi; v isti kapeli se hrani stebel bičanja.

(Dalje prihodnj.)